

Gordana Blagojević (ed.) – *The Feast of Saint George: Different Cultural Contexts and Traditions*, Serbian ethnological and Anthropological Society and The Institute of Ethnography of the Serbian Academy of Sciences and Arts, 2018, 223 pp

У 2018, објављен је значајан и тематски врло садржајан зборник радова *The Feast of Saint George: Different Cultural Contexts and Traditions* [Празник Светог Ђорђа: различити културни контексти и традиције], у издању Етнолошког и антрополошког друштва Србије и Етнографског института САНУ. Уредница зборника Гордана Благојевић, научни саветник Етнографског института САНУ, поставила је себи амбициозан и захтеван задатак прикупљања радова који, из различитих дисциплинарних углова, истражују феномен прослављања празника Светог Ђорђа. Као резултат тога, објављен је зборник у коме се налази једанаест радова који осветљавају разне аспекте обележавања и прослављања Светог Ђорђа у различитим културним контекстима. Кроз компаративни приступ, читаоци из научне и шире јавности имају прилику да продубе своја сазнања о култу овог светитеља у различитим традицијама, захваљујући мултидисциплинарној сарадњи стручњака из области етнологије и антропологије, етномузикологије, етнокорееологије и историје уметности.

Култ Светог Ђорђа почео је да се шири у 4. веку, од Азије ка Европи, да би миграторним таласима, захваљујући исељеницима из различитих културних средина, стигао у разне крајеве Северне, Централне и Јужне Америке, као и у друге делове света. Овај зборник доноси примере из седам земаља – Грузије, Грчке, Северне Македоније, Румуније, Русије, Србије и Турске. Свети Ђорђе је поштован као лични заштитник, призиван у невољи; затим као заштитник својих имењака; покровитељ породица које га светкују (крсна слава); заштитник парохијана у сеоским и градским срединама, који га прослављају као црквену славу; покровитељ манастирских обитељи које носе његово име; као и заштитник еснафа, одређених професија, средњевековних витешких редова, појединих градова и држава. Славе га православни хришћани, припадници Јерменске цркве, римокатолици, англиканци, али га поштују и муслимани, посебно на Балкану.

Зборник, поред *Увода*, садржи једанаест оригиналних научних и аналитичких прегледних радова, насталих на основу теренских

истраживања и дубоког увида у постојећу научну литературу. У радовима тринаест аутора (два рада су коауторска), истраживачка пажња је посвећена различитим културно-етничким просторима, од руске равнице, преко кавкаских планина и кападокијских предела, до Балкана. Међу њима су чланци који дају уопштени, генеративни приказ светковања Светог Ђорђа у одређеним националним контекстима, а с друге стране, ту су радови који представљају студије случаја. Све те локалне традиције, кроз различите аспекте духовне културе и фолклора (плес, духовне и народне песме, иконопис, породичне и манастирске славе итд.), сведоче о разноврсном и комплексном начину прослављања овог празника. Издање је обогаћено нотним записима песама и фото-материјалом.

У првом раду – *St. George in Georgian Mythology and Folk Music*, ауторке Нино Гамбашидзе и Нино Макарадзе баве се прослављањем Светог Ђорђа у Грузији, у којој се доживљава као један од најзначајнијих светитеља, без обзира на етничку и верску припадност оних који га славе. Кроз анализу вокалног музичког материјала, ауторке пружају увид у место и значај Светог Ђорђа у митологији и религијском веровању у Грузији.

Други рад – *St. George in Greek Religious Tradition and Popular Religiosity*, чији је аутор Манолис Г. Варвунис, бави се популарношћу Светог Ђорђа у грчкој религијској традицији и популарној религиозности, као и обичајима који прате ову светковину.

У трећем раду – *St. George's Day in Serbian Cultural Context*, Милина Ивановић Баришић анализира Ђурђевдан у српском културном контексту. Она ставља акценат на обичајно-обредну праксу ђурђевданског празновања у традиционалној култури Срба, не занемарујући трансформације и губитак многих елемената овог обичаја у савременом периоду и промењеном друштвеном контексту.

У једином раду из угла ликовне уметности – *Saint George Slaying the Dragon on an 18th Century Icon From Slavonia: Traditional Iconography and Popular Piety*, Александра Кучековић анализира визуелни приказ Светог Ђорђа на икони из Славоније, на којој овај светац убија змаја и спасава принцезу. У чланку *St. George's Day Songs: Border Genre of Winter and Summer Half of the Year in the Serbian Folk Calendar*, Мирјана Закић анализира синтаксичку димензију ђурђевданских песама, односно структурални ниво музичко-поетских текстова, као и семантичке димензије, која артикулише однос према спољашњим, ванмузичким објектима.

У следећем раду – *Hymns to Saint George in Orthodox Cano-*

nical Texts: Addressing the Problem of the Canon and the Author, Светлана Ивановна Хватова испитује специфичност литургијске композиторске активности, као и контраст између црквеног и секуларног стваралаштва, богослужања и задобијања славе, потрагу за ауторским стилем и потчињавање постојећим моделима у постсоцијалистичкој Русији, где је пронашла више од две стотине аутора који су свој рад посветили, између осталих, и Св. Ђорђу.

Затим, следи рад *St. George's Day Songs in Prizrenska Gora*, у којем се, из угла музикологије, Сања Ранковић бави вокалном праксом која се, на Призренској Гори, изводи за Ђурђевдан, током обредног брања биљака.

У раду *Dance Practices in „Hidirellez Tradition“ in Turkey*, аутор Мехмет Ођал Озбилгин описује обреде колективне прославе која се, 5. и 6. маја, одржава широм Турске, јачајући национално и етничко јединство. Из дијахронијске перспективе, приказује се прослављање овог празника некада и данас, стављајући акценат на његове функције и значај у савременом периоду, како у руралној, тако и у урбаној средини.

Пример прослављања Светог Ђорђа у Северној Македонији представили су Велика Стојкова Серафимовска и Зоранчо Малинов, у раду *Celebrating 6th May – Tradition that Unite All Ethnic Communities in Republic of Macedonia*. Аутори посматрају овај празник као живо наслеђе заједница са различитим етничким и религијским залеђима, као и његову позицију и функцију у тим заједницама. Описивањем ритуала и веровања у вези с празником који прославља македонско, албанско, ромско, влашко и турско становништво које живи у Македонији, овај рад пружа увид у то како слављење Светог Ђорђа „уједињује“ различите заједнице и промовише размену, разумевање, јединство и поштовање међу њима. Такође, показује се како, у складу са УНЕСКО-вом Конвенцијом о нематеријалном културном наслеђу, овај празник може да буде елемент ширег регионалног идентитета и културног контекста.

Последња два рада представљају прослављање овог празника у Румунији. У првом од њих – *Green Man, Ecstatic Witches and Mana Folk-Ideology: a Ritual Equation in the Romanian Celebration of the Feast of Saint George*, Богдан Неагота усмерава пажњу на обредне песме које изводе маскиране поворке и врши морфолошку анализу аграрних обичаја, обредне иницијације млађих мушких чланова, прослављања плодности и сличног. Рад Илеане Бенге, *The Feast of Saint George and the Mythical Quest for Fertility: Triggers and Opponents in the Romanian Narratives Around the Battles of Fertility*, посвећен је

наративним мотивима у румунском фолклору који одражавају сукобе повезане с плодношћу.

Обједињавање радова који, из угла различитих дисциплина, анализирају елементе прослава празника Светог Ђорђа и описују различите друштвене и културне контексте у којима се они одвијају упућује на сличности у светковању овог веома сложеног ритуалног комплекса, који сабира више разноврсних обредних сегмената. Ти сегменти најчешће имају аграрну и сточарску димензију, док, с друге стране, Светог Ђорђа представљају као молитвеника, ратника и заштитника. Објављивање овог зборника значајно је утолико што, на једном месту, обједињује информације о светковању Светог Ђорђа у различитим етничким и верским контекстима и што подсећа на важност интердисциплинарности и компаративног приступа заједничким културним елементима и феноменима на различитом простору.

Биљана Анђелковић